

УПРАВЛЕНИЕТО НА РИСКА - ГАРАНЦИЯ ЗА СИГУРНОСТТА И ПРОСПЕРИТЕТА НА МАЛКИТЕ ФИРМИ

● *Все по-силна е необходимостта от специализиран застрахователен пазар, подпомагащ и регулиращ риск мениджмънта*

ДОЦ. Д-Р ИВАНКА БОНЕВА
СПЕЦИАЛНО ЗА В. „ЗАСТРАХОВАТЕЛ ПРЕС“

(Продължава от брой 9/2008 г.)

В предишната статия бяха представени най-важните класификации на риска според различни критерии - източници, фактори, среда и др. Именно тези класификации служат като основа за определяне на рисковата ситуация, в която функционира бизнесът, за внедряване и ефективно провеждане на процеса по управление на риска.

РИСКОВАТА СИТУАЦИЯ - ОСНОВА ЗА ВНЕДРЯВАНЕ НА РИСК МЕНИДЖМЪНТА В МСП

По своята същност рисковата ситуация означава средата, съвкупността от външни и вътрешни рискови обстоятелства, при които функционира фирмата. Рисковата ситуация отразява и взаимодействиите помежду си рискови обстоятелства. Тя е и конкретното състояние на средата - благоприятна или враждебна за осъществяваната дейност. За различни периоди е променлива, респ. несигурна, оказваща въздействие върху поведението на бизнеса. В зависимост от рисковите обстоятелства - външни и вътрешни, при които функционира фирмата. Рисковата ситуация се разграничава на

вътрешна и външна

Първата е свързана с прищете на фирмата видове и особености на осъществяваните дейности. Както и на съпътстващите ги рискове и обстоятелства при трудовия и технологичния процес, безопасността на работното място и пр. Външната рискова среда е в зависимост от външни за фирмата рискове и рискови обстоятелства като поведението на партньори - доставчици и клиенти, международната и вътрешната икономическа и политическа конюнктура, курса на парите и др.

От своя страна, *рисковите обстоятелства се характеризират като сложна синтетична категория*, отразяваща вътрешни и външни признаци и особености на рисковата ситуация - конвенционални/общоприети, специфични и рискови, дългосрочни и краткосрочни.

От друга страна, вниманието се насочва към съставляващите я основни компоненти: рискови предпоставки; рискови условия; рискови фактори (виж фигура 4.2).

Към първия компонент се отнасят всички възможни рискови предпоставки на осъществяваната дейност - природни, икономически (на макро- и микрониво), политически, социални, институционални

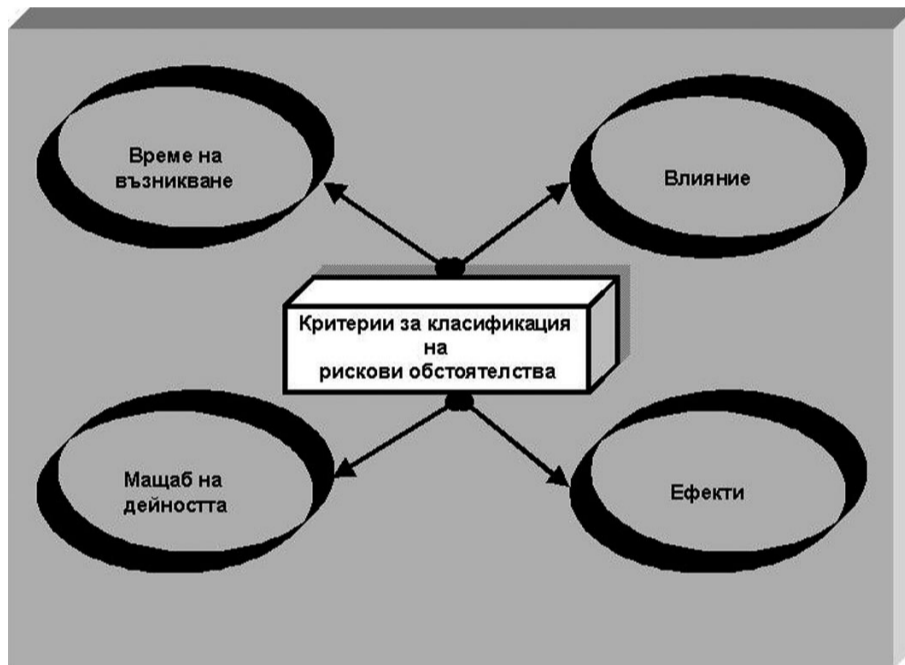
ни и пр. Например природните имат всеобщо и непрекъснато

влияние върху поведението на бизнеса

Те не подлежат на промяна. С тях мениджмънтът може само да се съобразява, т.е. да се приспособява. Икономическите предпоставки - на макро- и микрониво се разграничават на външни и вътрешни. Важни са и институционалните, респ. законодателството, уреждащо правно-нормативната материя и парамет-

Фигура 4.2. Компоненти на рисковите обстоятелства

рите на функциониране на бизнеса, неговото насърчаване в определени области или

ност, взаимоотношенията и взаимодействието с доставчици, клиенти и персонал.

ориентир при решаване на проблеми

относно периодично появяващите се рискови обстоятелства и за разработване на прогнози за тяхното „поведение“.

Според втория критерий се установява тяхното влияние - пряко и непряко; краткосрочно, средно- и дългосрочно; възможните промени в отрасъла, сектора, към който принадлежи организацията; и налагащите се корекции, осигуряващи устойчиво развитие и стабилност на бизнеса. Най-често те са насочени към производството на нови продукти/услуги; придобиването на нови машини и инструментална екипировка; усъвършенстването на обслужването на клиенти по начин, който е сравнително по-привлекателен - не само от предишния, но и от този на конкурентите. Изобщо в съответствие с влиянието на рисковите обстоятелства съществуват много и разнообразни решения, свързани с

особеностите на сферата, в която фирмата функционира

Според третия критерий рисковите обстоятелства са в зависимост от мащаба на предприемаческата дейност, т.е. между тях съществува права пропорционална зави-

или негативна.

Очевидно е значението на правилно поставения и решавания проблем относно съдържанието, характера и особеностите на рисковите обстоятелства, а оттам и на рисковата ситуация.

Всичко това предполага необходимостта от

своевременни и компетентни анализи

на тези обстоятелства, чиито резултати спомагат за установяване на:

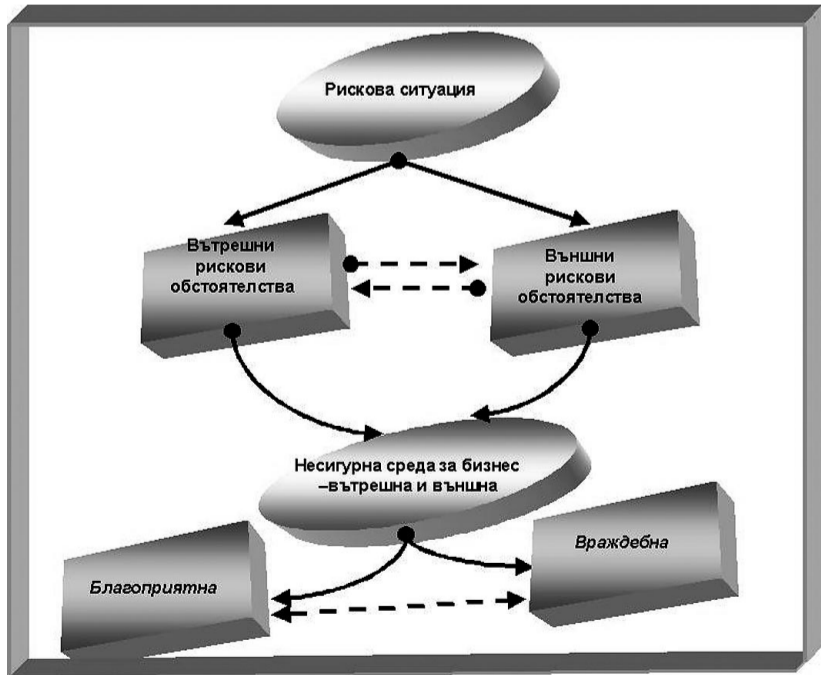
- съдържанието и диференциацията на техните компоненти;
- възможностите за тяхното количествено измерване чрез подходящи индикатори;
- взаимозависимостта и взаимодействието между тези рискови обстоятелства, както и между тях за конкретни периоди;
- влиянието им върху рисковата среда;
- решенията за действия относно съобразяване с влиянието на едни от тях - ограничаване/неутрализиране и влиянието на други за насърчаване, разширяване на потенциала за производство на стоки или услуги; пазарния сегмент; кръга от нови и надеждни клиенти и др.

Същевременно за даден период, обект или субект е напълно възможна селекцията кои от рисковите обстоятелства и произтичащите от тях рискове са първостепенни и подлежат на специално внимание -

идентификация, анализ, оценка и третиране

респ. управление спрямо дру-

Фигура 4.1. Рискова ситуация

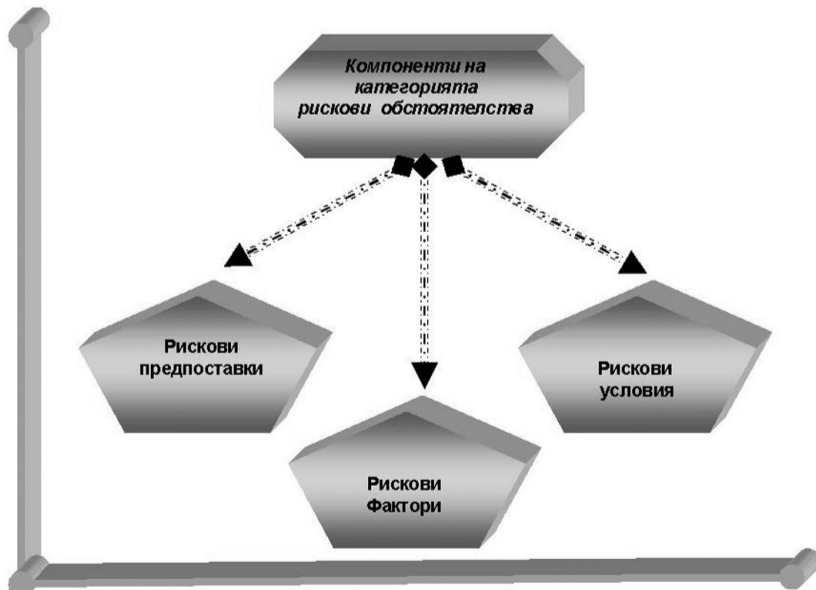

ограничаване в други. Към втория компонент на рисковите обстоятелства се отнасят рисковите условия, формиращи видовете източници, респ. рискове, тяхното действие, влияние, продължителност, честота и ефекти. Към третия компонент на рисковите обстоятелства се включват всички онези фактори, предизвикващи риска като възможност/опасност/неизвестност по повод на организационната дей-

ност, взаимоотношенията и взаимодействието с доставчици, клиенти и персонал. За бизнеса е важна и класификацията на *рисковите обстоятелства* според различни критерии, представени на фигура 4.3.

Според времето на възникване рисковите обстоятелства се разграничават на минали, настоящи и бъдещи. Тук е важно да се изтъкне необходимостта от стриктно водена документация, като източник на ретроспективна информация. Тя служи за

Фигура 4.3. Класификация на рисковите обстоятелства

симост. Ако в малкия и средния бизнес рисковите обстоятелства са в обсега на внимание на собственика, респ. на мениджърите, в големите корпорации функционират специални отдели, чиито риск мениджърски екипи отделят особено внимание на рисковите обстоятелства, които са паралелни на мащаба на организационната дейност.

Според четвъртия критерий се установяват ефектите, които са предизвикали рисковите обстоятелства, допринесли за промяна на рисковата ситуация - положителна

ги, които се отхвърлят като несъществени и маловажни (не изискващи наблюдение и контрол). Така поставен, проблемът е от голямо значение за подчертано внимание към съществените рискови обстоятелства и произтичащите от тях рискове с голяма тежест/ефекти. В противен случай фокусът на предприемачите мерки се измества върху несъществени и по принцип нереализирани рискове, за които се изразходват неоправдани средства и излишно време.

(Продължава на стр. 16)